

УЧАСТЬ В.К. ЛИПИНСЬКОГО У СТАНОВЛЕННІ МОЛОДІЖНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «УКРАЇНСЬКИЙ СТЯГ»

Дана стаття присвячена діяльності вченого у молодіжній гетьманській організації, що була спрямована на ідеологічне, політичне та патріотичне виховання учасників «Українського Стягу».

Ключові слова: ідеологія, політика, патріотизм, гетьманський рух.

Данная статья посвящена деятельности ученого в молодежной гетманской организации, которая была направлена на идеологическое, политическое и патриотическое воспитание участников «Украинского Знамени».

Ключевые слова: идеология, политика, патриотизм, гетманское движение.

This article is devoted to activity of scientist in youth hetman organization which was directed on ideological, political and patriotic education of participants of «Ukrainian Banner».

Keywords: ideology, policy, patriotism, hetman motion.

Постановка проблеми В.К.Липинського можна віднести до неординарних постатей історії України. Його феномен полягає у тому, що поляк за народженням, римо-католик за віросповіданням, здобувши європейську освіту (університети Кракова і Женеви), намагаючись змінити ставлення польської інтелігенції до української нації, він все своє життя відстоював ідею створення незалежної української держави. Свої ідеї та політичні переконання вчений намагався прищепити молоді через участь у їх організаціях та своїх статтях у пресі.

Мета статті Розкрити участь В.К.Липинського у молодіжному громадсько-політичному русі в Подєбрадах.

Аналіз актуальних досліджень Найбільш повно інформація про діяльність вченого у молодіжній гетьманській організації «Український стяг» міститься у спогадах М. Базілевського [1]. Окремі відомості про життя і діяльність вченого цього періоду подаються в роботах Т.С. Осташко [4] та К.Ю. Галушка [2].

Виклад основного матеріалу Свої ідеологічні настанови вчений намагався прищепити українській молоді, зокрема студентам вищих навчальних закладів, що активно залучались до громадсько-політичного життя. Кураторство В.К.Липинського над молоддю українською гетьманською організацією «Український Стяг» в Подєбрадах мало велике значення як для розвитку цієї організації, так і для ідеологічного, політичного та патріотичного виховання активної маси студентства. Розуміючи, що працює з енергійною

молоддю, яку легко заплутати в ідеологічних та політичних концепціях, а також збити з вже обраного гетьманського руху, він зумів підібрати відповідний настановчий тон (незважаючи на спілкування через листи), що стримував від необдуманих кроків та спрямовував у необхідне русло. Найскладнішим у цьому процесі було, перш за, все домогтися від членів організації політичної самодисципліни, їх повного усвідомлення і глибокого сприйняття гетьманської ідеології. Як згадував один з учасників руху, майбутній учень В.К.Липинського в Українському науковому інституті в Берліні М.Базілевський: «Він вимагав від нас внутрішнього переродження, а не лише формального сприйняття гетьманської ідеї, формальної активності, формальної розбудови організації... Перш ніж вийти між людей з новою вірою, казав Липинський, скріпи в собі цю віру, до такого ступеня, щоб вона стала другим «я», - перше ніж боротися за правду, пізнай її досконало сам, - перше ніж поборювати хиби других, побори дух руїни, дух дикого степу в собі» [1, с.44].

Такі дисциплінуючі настанови були зумовлені не лише відсутністю серйозного політично-організаційного досвіду молоді, а й складністю умов, в що в них виникла й розвивалась ця гетьмансько-монархічна організація. Дуже скоро її учасники на власному досвіді в цьому переконалися. Більша частина молоді та інтелігенції в Подєбрадах належала до республіканського напрямку й досить ворожо ставилася до

монархічних ідей. Складність ситуації дістала свого апогею під час студентських зборів, коли було запропонована на розгляд пропозицію про виключення зі Студентської громади учасників гетьманської організації. Ситуацію врятувала її «вояцька частина», що не дозволила розвинути подіям далі [1, с.46]. Саме завдяки цим вже досить свідомим представникам «Українського стягу», які скориставшись настановами керівника, змогли відстояти свої ідеологічні і політичні переконання та врятувати організацію, було припинено конфлікт. З великою вдячністю своєму наставникові щодо цього інциденту звучать слова М. Базілевського: «І якби не Липинський, якби не його залізна моральна підтримка, його поради і вказівки – обставини, мабуть, таки загнали б нас у зневіру, бо до внутрішнього переродження було ще далеко... Липинський вплив в нас силу духа, витривалість та велику віру в українську гетьманську ідею. І об цю маленьку групу першої нашої молодечої організації розбилась вся ненависть і зневага оточення» [1, с.46].

Вистоявши свій перший удар організація продовжувала поповнюватись новими членами та розвиватися. Завдяки правильному професійному підходу В.К.Липинського її учасники виробили самодисципліну, вірність ідеї та твердість духу в боротьбі за свої переконання, що стосувалися майбутнього їх Батьківщини – України.

Такий практичний досвід спілкування зі студентами змусив замислитися вченого над складним еміграційним становищем, що в ньому опинилась українська молодь. Його роздуми над цією проблемою збіглися з запрошенням редактора «Студентського вісника» надіслати матеріал щодо цієї актуальної теми.

У статті «Завдання українського студентства» В.К.Липинський порушив низку важливих питань про роль української молоді в непростий період для її Батьківщини. Він виділяв два основних завдання української молоді. Першим автор статті вважав, з одного боку, отримання спеціальності, що надасть професію й стане матеріальним підґрунтям життя. З іншого –

забезпечення себе всебічними знаннями з гуманітарних дисциплін (перш за все історичних, політичних та соціологічних), які стануть у нагоді при формуванні української ідеології, що складає моральну підставу життя [3, с.2].

Другим завданням вчений вважав витворення національної української ідеології та її організацію, тобто втілення в життя. Вирішенню такої складної проблеми, на думку автора статті, якнайкраще підходили умови еміграції, оскільки саме тут «нація українська може виявити свobodно свій дух і розум в формі ясної ідеології» [3, с.3].

Поряд зі «свободою», яку надавало життя в еміграції, В.К. Липинський зазначав, що українські студенти опинилися в досить складних умовах. Описуючи їх, він наголошував, що молодь будь-якої держави має залучатися до її національного, ідеологічного та політичного розвитку, оновлюючи таким чином не тільки ці процеси, а й його більш старший та досвідчений представницький склад. Труднощі українських студентів були пов'язані з тим, що національна інтелігенція не була єдиною у своїх національних, політичних та ідеологічних поглядах. Це було зумовлено її постреволюційною ідеологічною кризою, що набула «революційного і анархічного характеру». Тому вона не могла прийняти молодь у свій рух (бо він не був організованим) і навчити її дисципліні, послузі та визнанню авторитетів. Цього українським студентам треба було навчитися самостійно, взявши таким чином обов'язок старшого покоління на себе. До того ж, як уже зазначалось вище, їм ще необхідно виробити національну ідеологію та втілити її в життя. Оскільки, за переконанням В.К. Липинського, «нація, що не витворить своєї власної ідеології і власної організації для здійснення цієї ідеології, мусить загинути» [3, с.4]. Отже, автор статті, не знімаючи відповідальності зі старших, досвідчених учасників національного й державотворчого процесу, підкреслював у ньому важливу роль української молоді.

Пояснюючи важливість другого завдання (ідеологія та її організація), автор

статті зазначав, що саме ідея та її організація повинні витворити не тільки українські авторитети, провід та владу, а й їх критерії [3, с.5].

Розуміючи всю складність завдання, що постало перед недосвідченою молоддю, вчений розкрив чотири важливих умови, що їх треба врахувати при формуванні української ідеології: глибоке усвідомлення всієї важливості української проблеми, «пошана і сердечна любов до України», «органічний зв'язок з українським минулим і боротьба зо всякою декласовністю», пізнання «фундаменту і матеріалу для будівництва Української Нації та Держави». Якщо перші дві умови не викликають питань, то на останніх слід зупинитися детальніше. Розкриваючи третю умову, В.К.Липинський застерігав молодь від пропагування ідей, що не є характерними для української нації й не пов'язані з її історичним минулим. Прикладом такого помилкового кроку в державотворенні він вважав російський більшовизм, який називав деструктивним, оскільки його ідеолог В.І.Ленін переробив марксистку теорію до давно вже сформованого суспільства, а не підготував суспільства до сприйняття нової ідеології «він Маркса прикроював до старої органічної московської пугачовщини, а не пугачовщину прикроїв до Маркса» [3, с.7]. До того ж російська революція, маючи достатню матеріальну та моральну підтримку, стала на заваді розвитку більш слабкої Української держави, яка втратила самостійність і залишилась зі своїм «фундаментом». Саме він, за В.К.Липинським, є основою державотворення.

Так автор статті переходить до четвертої умови - «фундаменту і матеріалу для будівництва Української Нації та Держави». Всебічне й глибоке його пізнання є основним обов'язком молоді. Під «фундаментом» В.К. Липинський розумів досвід та надбання всього населення України в різних сферах суспільного, політичного, національного й культурного життя в різні історичні епохи. «Матеріалом», наголошено, є всі мешканці України без огляду на їх національну чи

соціальну приналежність. «Всі мешканці України – однаково чи вони себе «українцями», «руськими», «поляками», «німцями», «жидами», або «поміщиками», «селянами», «духовенством», «міщанством», «шляхтою», «пролетаріатом», «буржуазією» називають» [3, с.8]. Організація цієї стихії в український національний ідеологічний рух є найбільшим завданням української молоді.

Слід зазначити, що в цій статті досліджуваний автор не зупинявся на методах організації: демократії, охлократії й класократії, оскільки детально їх проаналізував у праці «Листи до братів – хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму», що вже була знайома значній кількості української молоді.

Свою статтю В.К.Липинський закінчив побажанням студентству здобути фахову освіту, витворити разом з національною інтелігенцією національно-державницьку ідеологію та боронити її.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Стаття вченого «Завдання українського студентства» представляє собою не тільки методичку з політично-ідеологічного розвитку та виховання молоді, що базується на всебічному знанні історії, політології, соціології та філософії, вона пронизана духом патріотизму й національної толерантності, що є досить актуальним на сьогодні в нашому суспільстві.

Подальше дослідження автор бачить у поглибленні вивчення педагогічної діяльності В.К.Липинського.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базілевський М. Вячеслав Липинський. Із циклю «На грані двох світів» // Вячеслав Липинський та його творчість. – Нью-Йорк: Булава, 1961. – С.41-58. (403).
2. Галушко К.Ю. Консерватор на тлі доби: В'ячеслав Липинський і суспільна думка європейських «правих». – К.: Темпора, 2002. – 288 с.
3. Липинський В. Завдання українського студентства. (Лист до редакції) / В.Липинський // Студенський вісник. – Прага, 1926. – №2. – С.2-10. (82)
4. Осташко Т. Державницький імператив Вячеслава Липинського // В'ячеслав Липинський та його доба / Упорядники: Т.Осташко, Ю.Терещенко. – Київ: Темпора, 2010. – Кн. 1. - С. 432-477.